

מחליטים

על מנת לצמצם ולפשט את הרגולציה שקיימת לעוסקים זעירים בהקשר של דיווח לרשות המיסים ושל תשלום מס הכנסה, לקבוע מסלול מיסוי חדש וייחודי שיחול על עוסקים זעירים, כמפורט להלן:

1. לתקן את פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן – **פקודת מס הכנסה**), ולקבוע מסלול מיסוי חדש וייחודי שיחול על עוסקים זעירים, כמפורט להלן:

א. יחיד, תושב ישראל, שהוא עוסק שמחזור עסקאותיו אינו עולה על תקרת מחזור העסקאות שמאפשרת רישום כעוסק פטור לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן – **חוק מס ערך מוסף**), אשר עומדת נכון לשנת 2023 על סך של 107,692 שקלים חדשים (להלן – **בעל עסק זעיר**), יהיה רשאי לבקש שלשם בירור הכנסתו החייבת בשנת מס, כהגדרתה בפקודת מס הכנסה, ינוכה מהכנסתו מיגיעה אישית מעסק או משלח יד (להלן – **הכנסה מעסק זעיר**) סכום השווה ל-20% ממחזור העסקאות שלו באותה שנה מהעסק הזעיר (להלן – **הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר**).

ב. הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר יהווה תחליף באותה שנת מס כספים להוצאות אותן זכאי בעל העסק לנכות בהתאם להוראות סעיפים 17-27 ו-47א, למעט סעיף 17(א5) לפקודת מס הכנסה (להלן – **הניכויים המותרים**), והוצאות אלו לא יותרו בניכוי.

ג. לקבוע סמכות למנהל רשות המיסים לפטור בעל עסק זעיר מהחובה לתשלום מקדמות לפי סעיף 175 לפקודת מס הכנסה, במהלך השנה השוטפת.

ד. לקבוע כי החל מחודש ינואר 2025, מי שנרשם כעוסק פטור לפי חוק מס ערך מוסף, יהיה חייב לנכות מהכנסתו את הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר כאמור בסעיף קטן 1(א), ולא יוכל לבחור לנכות את הניכויים המותרים; לעניין זה ייקבעו הוראות מעבר לבעלי עסקים שהם עוסקים פטורים לפני מועד השינוי האמור.

ה. לקבוע כללים למניעת תכנוני מס כדי למנוע ניצול לרעה של המודל, לרבות:

- 1) קביעה כי בעל עסק זעיר שהוא גם שכיר, שהכנסתו מעסק זעיר מתקבלת ממעסיקו או מי שהיה מעסיקו ב-3 השנים שקודמות לשנת המס הרלוונטית, לא יהיה זכאי לנכות את הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר.

- 2) קביעה כי לא יתאפשר מעבר תדיר בין רישום כבעל עסק זעיר לרישום כעוסק רגיל ולהיפך, על מנת למנוע הסטת הוצאות משנה לשנה.

- 3) קביעה כי בעל עסק זעיר שחלק מהותי מהכנסתו מתקבלת מקרובו, כהגדרתו בסעיף 88 לפקודת מס הכנסה, לא יהיה זכאי לנכות את הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר.

2. להטיל על שר האוצר לתקן את תקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), התשמ"ח-1988, לאחר שתיקון החקיקה שבסעיף 1 להחלטה זו אושר בכנסת, ולקבוע בו פטור מהגשת דין וחשבון לבעל עסק זעיר שביקש לנכות את הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר ושהצהיר על מחזור עסקאותיו במערכת שתוקם לצורך כך, ובלבד שבעל העסק הזעיר עומד בשאר הכללים שנקבעו בתקנות.

דברי הסבר

מגזר העסקים הקטנים הינו מגזר רחב ומגוון, שכולל עסקים במגוון תחומי פעילות, בהיקפים משתנים ובצורות התארגנות שונות. בשנים האחרונות, הצטרפו למגזר זה עסקים זעירים רבים כחלק מתופעת ה-"Gig Economy". הרגולציה הקיימת כיום בדיני מס הכנסה, שחלה על כלל סוגי העסקים, מכוונת לוודא את נכונות הדיווחים ותשלום המסים כנדרש. בחלק גדול מהמקרים אין הבדל משפטי ותפעולי בין עוסקים זעירים לעוסקים גדולים יותר. כך, מרבית החוקים, התקנות והכללים השונים שחלים על עוסקים גדולים חלים גם על עוסקים זעירים. כידוע, הרגולציה, בצד היותה כלי חשוב להבטחת הסדר הציבורי, מייצרת גם סרבול ועומס בירוקרטי, שעלולים להיות מכבידים במיוחד עבור עסקים זעירים. קשיים אלה, עלולים לגרום בטווח הארוך לירידה בצייתנות שנובעת מחוסר הבנה או חוסר יכולת (כלכלית או ארגונית) לעמוד בדרישות החוק או אף לוותר על פעילות עסקית.

ציבור העסקים שמחזור עסקאותיהם מכל עסקיהם כעצמאים וכבעלי עסק (בלא להתייחס להכנסות אחרות, כגון: שכר עבודה או פנסיה), מאפשר רישום כעוסק פטור לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן – **חוק מס ערך מוסף**), אשר נכון לשנת 2023 עומד על סך של 107,692 שקלים חדשים (להלן

– בעל עסק זעיר), הוא ציבור משמעותי בעל מאפיינים ייחודיים. לפי נתוני רשות המסים, מדובר על כ- 400 אלף עוסקים קיימים, אשר אליהם מתווספים כ-60 אלף עוסקים חדשים מדי שנה – כשליש מכלל העוסקים במשק. נוכח היקף הפעילות של עוסקים אלה, הרי שהם זקוקים במיוחד למערכת מיסוי ברורה ולממשקים פשוטים ובהירים, שיאפשרו להם לדעת ולהבין מהן החובות שחלות עליהם וכיצד עליהם למלא אותן. לאור האמור, בתאריך 19 בנובמבר 2020, הקים מנהל רשות המסים ועדה בראשות המשנה למנהל רשות המסים, אשר מטרתה הייתה להמליץ על צעדים לשיפור הממשקים בין רשות המסים לבעלי עסקים זעירים, ולפעול ליישומם (להלן – הוועדה לסיוע לעוסקים זעירים או הוועדה).

הוועדה מצאה שהקושי העיקרי שקיים לעוסקים זעירים, בהיבט המיסוי, נוצר בשל הכללים שחלים על הכרה בהוצאות לצרכי מס. דיני המס שחלים על הכרה בהוצאות הם מסובכים, ובמקרים רבים דורשים סיוע של איש מקצוע לצורך מילוי החובות ומיצוי הזכויות, הכרוך בעלויות של כסף וזמן. בנוסף, בשל הצורך לעקוב ולדווח על הוצאותיהם, עוסקים אלו נדרשים להגיש דוחות ומסמכים שונים, כגון: דו"ח שנתי מלא, דו"ח רווח והפסד והצהרות הון, וכן לשמור את כל המסמכים הרלוונטיים.

כדי להקל על עוסקים אלו, הוועדה לסיוע לעוסקים זעירים בחנה מספר רב של חלופות, ולבסוף המליצה על מודל מיסוי ייחודי עבורם אשר יקל עליהם באופן משמעותי. המודל מורכב הן על שינוי בשיטת התרת ההוצאות, בהתבסס על מודל כלכלי, והן על שינוי תפיסה ברשות המסים בהיבט התפעולי, שמפשט במידה ניכרת את הרגולציה והבירוקרטיה על עסקים אלה. כל זאת, כדי שיוכלו למצות את זכויותיהם ולמלא את חובותיהם באופן עצמאי ובדרך פשוטה ונגישה.

לפי המודל המוצע, עוסקים זעירים יהיו זכאים לנכות מהכנסותיהם שיעור הוצאה נורמטיבי בשיעור של 20% מהמחזור כחלק לדרישת ניכוי הוצאות בפועל. הכרה בניכוי נורמטיבי, כאמור, תאפשר לפטור עוסקים אלו מהגשת דו"ח שנתי לצרכי מס ומחובות נוספים, כגון: מקדמות והצהרת הון. כחלק מניהול הסיכונים בבניית המודל המיסוי, ובהתחשב מהחשש מאבדן מס משמעותי כתוצאה מהמהלך, הוחלט לקבוע את שיעור ניכוי ההוצאות הנורמטיבי על גובה של 20% ממחזור העסקאות. שיעור זה משקף סכום הוצאות סביר לעוסקים אלה, כאשר ההנחה היא שמי שיש לו הוצאות גבוהות יחסית יבחר במיסוי מדויק, בהתאם לכללים הקיימים היום (להלן – המסלול החדש או המודל המוצע).

על פי המודל המוצע הממשקים של עוסקים אלו עם רשות המסים, יהיו דומים לאלה של שכירים שעובדים בעבודה נוספת, בהתאמות הרלבנטיות. חישוב שיעורי המס, הטבות המס, נקודות הזיכוי וכדומה, יתבססו על מערכת תיאומי המס הקיימת כיום, באמצעותה מבוצע חישוב ניכוי המס לשכירים עם הכנסה נוספת. בהקשר זה, יצוין, כי מערכת תיאומי המס לשכירים, שעליה יתבסס חלק משמעותי מממשק הלקוח, היא מערכת שעברה חידוש משמעותי בשנה האחרונה והיא מהמערכות המתקדמות ברשות המסים ובמגזר הציבורי, המאפשרת מיצוי קל ויעיל של זכויות האזרח.

מבחינה בירוקרטית, לפי המוצע, ברובם של המקרים, יהיה על בעל העסק הזעיר להיכנס למערכת תאומי המס פעם אחת בשנה, ולדווח על מחזור עסקאותיו, ועל פרטים שונים הרלוונטיים לעניין קבלת זיכויים שונים בהתאם להנחיות המערכת (מדובר על פרטים שדומים במהותם לפרטים שנדרשים בטופס 101 שעובד ממלא פעם בשנה אצל כל מעסיק). המערכת תחשב באופן עצמאי את שיעור המס לתשלום, בהתחשב הן בנתונים האישיים של בעל העסק, שמאפשרים הטבות מס שונות, והן בניכוי ההוצאות הנורמטיבי. חישוב, כאמור, הוא אפשרי מכיוון שלפי המודל המוצע לא יידרשו הוצאות מפורטות, והעוסק לא יידרש לחשב ולדווח את סכום ההוצאות שהיו לו במהלך השנה. בנוסף, לאחר תום השנה, יהיה על בעל העסק הזעיר להיכנס למערכת שתוקם לצורך כך ולדווח על מחזור עסקאותיו בפועל, ולשלם את המס בהתאם לשיעור המס שנקבע לו במועד תיאום המס שביצע במהלך השנה. מי שידווח במערכת וישלם את המס שנדרש לשלם, יהיה פטור מהגשת דוח שנתי מלא למס הכנסה ומתשלום מקדמות.

כמו כן, אם יתברר לבעל העסק הזעיר שלפי הנתונים בידי הוא זכאי להחזר מס, הוא יוכל להגיש בקשה להחזר מס בדומה לשכיר שלא ניצל את כל הטבות המס מהמעסיק או שלא דרש כנדרש את כל הטבות במועד הגשת הבקשה לתיאום המס.

ויובהר, כי מדובר במודל וולונטארי. קרי, בעל עסק זעיר שיש לו הוצאות עסקיות גבוהות, ומעדיף להישאר בדין הקיים על אף הנטל הבירוקרטי הגבוה, יוכל להגיש דו"ח שנתי בהתאם לדין הקיים, ולחשב

את הכנסתו החייבת בהתאם להוראות שמפורטות בפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן – **פקודת מס הכנסה**) ובתקנות שהותקנו מכוחה.

כחריג לכלל האמור, לפיו מדובר במסלול וולונטארי, מוצע לאחד את המסלול החדש לעוסק זעיר במס הכנסה עם המסלול הקיים במס ערך מוסף (עוסק פטור). כך, שמי שהוא עוסק הפטור מתשלום מס ערך מוסף יוכל לדרוש הוצאות רק לפי המסלול הנורמטיבי. היתרון של חיבור המסלולים הינו בפשטות של המסלול המאוחד. מסלול כזה יקל על עוסקים זעירים להבין ולמלא את חובותיהם מול רשות המסים, חובות שיהפכו לפשוטים וברורים בעקבות המסלול החדש.

בנוסף, הקביעה הקיימת בחוק מס ערך מוסף, לפיה עוסק פטור אינו חייב בתשלום מס ערך מוסף, מתבססת על ההנחה שיש לפטור עסקים אלה מהקושי הבירוקרטי הנדרש לצורך דיווח ותשלום מס ערך מוסף. אותו רציונל עומד בבסיס קביעת המנגנון המוצע לבעל עסק זעיר במס הכנסה. אין הצדקה לאפשר למי שיש לו היכולת להיכנס למסלול בירוקרטי במס הכנסה, והוא בוחר בכך, להמשיך וליהנות מהיתרון התחרותי שניתן לעסקים זעירים במס ערך מוסף, כאשר אפשרות זאת ניתנה לצורך מניעת בירוקרטיה.

איחוד המסלולים ייעשה לגבי עוסקים חדשים שירשמו כ"עוסק פטור" במע"מ. לצד זאת, יקבעו הוראות מעבר גם עבור העוסקים הפטורים הקיימים, כך, שכלל שיבחרו להמשיך במסלול זה, הם יהיו חייבים לעבור למסלול הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר.

בכדי למנוע ניצול לרעה של המודל, מוצע לקבוע הוראות שמטרתן מניעת תכנון מס פסול וכן התאמות תפעוליות שונות. לדוגמה, לא יתאפשר לשכיר לתת שירות כעצמאי אצל מעסיקו ב-3 השנים שקודמות לשנת הכספים הרלוונטית, לצורך ניצול ההוצאה הנורמטיבית או לדרוש הוצאה במסלול הנורמטיבי על הכנסה שהפיק מקרובו. בנוסף, ייקבעו מגבלות לגבי יציאה וחזרה מהמודל בין השנים, כדי למנוע אפשרות להסיט הוצאות משנה שבה נדרש ניכוי הוצאות נורמטיבי לבעל עסק זעיר, לשנה שבה נדרשו הוצאות מפורטות בהתאם להוראות הפקודה.

תקציב
אין.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם
אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא
אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה
עמדת היועץ המשפטי של משרד האוצר תצורף במסגרת חוות הדעת לממשלה לתכנית הכלכלית לשנים 2023 ו-2024.